

Κάτοικοι: **870**

Η Δημητσάνα, γνωστή για την τεράστια προσφορά της στον αγώνα του '21, είναι χτισμένη σε υψόμετρο 570 μ., σε μια χλοερή πεδιάδα που δεσπόζει της κοιλάδας του Λούσιου.

Χαρακτηριστικά είναι τα λιθόχτιστα σπίτια της και τα λιθόστρωτα σοκάκια της. Γύρω από το χωριό σώζονται επτά μπαρουτόμυλοι από εκείνους που εφοδίαζαν τα παλικάρια του Εικοσιένα με μπαρούτι.

Η βιβλιοθήκη της με τις σπάνιες εκδόσεις (από το 1500 και μετά) και το πλούσιο βιβλιογραφικό υλικό είναι ενδεικτική της πνευματικής ακμής που γνώρισε η πόλη. Έδωσε διάσημους δασκάλους που τα χρόνια της τουρκοκρατίας κράτησαν την παράδοση του Γένους. Έδωσε στην Ορθόδοξη Εκκλησία 70 Ιεράρχες μεταξύ των οποίων ο απαγχονισθείς από τους Τούρκους Πατριάρχης Γρηγόριος Ε', καθώς και ο Παλαιών Πατρών Γερμανός.

Από τη Δημητσάνα κατάγονται οι τιμώμενοι ως Άγιοι από την Ελλαδική Εκκλησία:

Οσιομάρτυρας Ευθύμιος που μαρτύρησε στην Κωνσταντινούπολη το 1814 και η μνήμη του τιμάται την 1^η Μαΐου.

Ιερομάρτυρας Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' που ο οθωμανικός όχλος κρέμασε από την Ωραία Πύλη του Πατριαρχείου στις 10 Απριλίου 1821, ανήμερα το Πάσχα.

Διονύσιος ο Σοφός που διετέλεσε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και μόνασε στο μοναστήρι της Εικοσιφοινίσσης στην περιοχή της Δράμας. Η μνήμη του τιμάται στις 23 Νοεμβρίου.

Τηλέφωνα: Αστυνομία 279.50.31.205, Δήμος 279.50.31.237, ΟΤΕ 279.50.31.599, Κέντρο

Υγείας 279.50.31.401 – 3, Ταξι 279.50.31.001.

Από την **ιστορία** της Δημητσάνας

Πρώτη αναφορά της Δημητσάνας υπάρχει σε πατριαρχικό έγγραφο του 963, όταν εκεί ιδρύθηκε το μοναστήρι του Φιλοσόφου. Οκτακόσια χρόνια αργότερα, στα 1764, ο μοναχός Αγάπιος, κατά κόσμο Ασημάκης Λεονάρδος (1741 – 1815), ίδρυσε σχολή εκεί και μετάφερε σ' αυτή τη βιβλιοθήκη του μοναστηριού. Ο ίδιος δίδαξε στη σχολή όπως και στη σχολή της Σμύρνης. Η βιβλιοθήκη αυξήθηκε κι εμπλουτίστηκε με σπάνια έργα κι έγινε τόσο σπουδαία, ώστε να τεθεί κάτω από την προστασία του πατριαρχείου.

Με κέντρο τη σχολή και τη βιβλιοθήκη της, η Δημητσάνα έγινε σπουδαία πόλη στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Στις παραμονές του Αγώνα όμως μεταβλήθηκε σε κέντρο παραγωγής και εφοδιασμού των Ελλήνων με το πολύτιμο μπαρούτι. Στους 14 έφθασαν οι μπαρουτόμυλοι που λειτουργούσαν νύχτα μέρα, κάτω από τη μύτη των Τούρκων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο προδότης δραγουμάνος του πασά της Τρίπολης, Σταυράκης Ιωβίκης, έφαγε το κεφάλι του όταν κατέδωσε τους αδερφούς Σπηλιωτόπουλους ότι έστηναν μπαρουτόμυλους στη Δημητσάνα. Οι Τούρκοι μάζεψαν στρατό κι έκαναν «αιφνιδιαστικό» έλεγχο. Βρήκαν τους μύλους να φτιάχνουν αλεύρι, ενώ η οικογένεια των Δεληγιάννηδων τους έπεισε πως ο δραγουμάνος ήταν πράκτορας του Αλή πασά. Ως τα τέλη Μαρτίου 1821, στις αποθήκες της Δημητσάνας είχαν συγκεντρωθεί 60.000 οκάδες μπαρούτι (περίπου 77 τόνοι)! Όχι χωρίς θυσίες.

Για τις ανάγκες της παραγωγής, χρειαζόταν χαρτί και μολύβι. Το μολύβι ανέλαβε να βρει ο Νικηταράς ο Τουρκοφάγος. Μπήκε στο Άργος, αιφνιδίασε τους εκεί Τούρκους, οι οποίοι φύλαγαν το πολύτιμο μέταλλο, πήρε όσο από αυτό μπορούσαν να μεταφέρουν οι άνδρες του και το πήγε στη Δημητσάνα. Για χαρτί, χρησιμοποιήθηκαν χειρόγραφα και βιβλία της

Ξακουστής βιβλιοθήκης.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 11.7.2011)